

HENTBOLCULARIN TAKIM BİRLİKTELİĞİNİN İNCELENMESİ

¹İlyas GÖRGÜT^{ABCDE}

A Çalışma Deseni (Study Design)

B Verilerin Toplanması (Data Collection)

C Veri Analizi (Statistical Analysis)

D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)

E Maddi İmkanların Sağlanması (Funds Collection)

Özet: Bu araştırmanın amacı çeşitli kategorilerde aktif olarak spor yapan hentbolcuların takım birlikteliklerinin tespit edilmesidir. Araştırmanın çalışma grubu Türkiye genelinden bazı faktörler göz önünde bulundurularak belirlenen 11 ilden random yöntem ile seçilmiş 317 kadın, 290 erkek toplam 607 hentbolcudan oluşmaktadır. Katılımcıların yaş dağılımlarını incelediğimizde 121 kişinin 13 yaş ve altı yaş, 309 kişinin 14-18 yaş, 94 kişinin 19-23 yaş, 54 kişinin 24-28 yaş ve 29 kişinin 29 yaş ve üzeri grubunda yer aldığı görülmektedir. Ayrıca çalışmaya katılanlar, eğitim durumlarını 186 kişi ortaokul, 253 kişi lise ve 168 kişi ise üniversite olarak ifade etmiştir. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve Widmeyer ve ark. (1985) tarafından geliştirilen, Morali (1994) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Takım Sporlarında Takım Birlikteliği Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma verilerin dağılımları Kolmogorov Smirnov testi ile sınılanmış ve alt boyut puanları normal dağılım göstermedikleri için nonparametrik testler kullanılmıştır. Ayrıca ikili karşılaştırmalar için Mann Whitney U, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında Kruskal Wallis varyans analizi ve anlamlı grupların ikili karşılaştırmalarında ise Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda hentbolcuların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, spor deneyimi, gelir ve il değişkenleri açısından ölçek alt boyut puanlarında anlamlı farklılıklar görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hentbolcu, Takım, Birlikteliği, İnceleme.

EXAMINATION OF HANDBALL PLAYERS' TEAM COHESION

Abstract: *The aim of this study was to determine team cohesion of handball players who were actively engaged in sport in various categories. The study group consisted of a total of 607 handball players, 317 female and 290 male, selected by random method and from 11 provinces of Turkey according to the some factors. When we examine the age distributions of the participants, 121 athletes appear to be 13 years and under, 309 athletes 14-18 years, 94 athletes 19-23 years, 54 athletes 24-28 years and 29 athletes 29 years and over. In addition, 186 of them expressed their education situation as middle school, 253 of them expressed their education situation as high school and 168 of them expressed their education situation as university. Personal information form and team cohesion scale, developed by Widmeyer et al. (1985) and adapted to Turkish by Moralı (1994), were used as a data collecting tools. The Kolmogorov Smirnov test was used to measure whether the obtained data showed normal distribution or not and nonparametric tests were used to determine the subscale scores because they didn't show normal disturbance. For binary comparisons Mann Whitney U test, for multiple comparisons Kruskal Wallis variance and for the difference between significant groups Bonferroni Mann Whitney U test were used. As a result of the research, there were significant differences in scale subscale scores in terms of gender, age, educational status, sports experience, income and province variables of handball players.*

Key Words: *Handball Player, Team Cohesion, Examine.*

SUMMARY

Humanity has tried different ways to meet his different needs throughout his life. And it has begun to live in groups, tribes or in the most general sense in nations, seeing that it has to act collectively to cope with the difficult conditions of nature and maintains the continuity of the obtained force. This is due to the belongings, one of the greatest needs of human beings, as pointed out in Maslow's hierarchy of needs. So an individual wants to belong to a group or try to participate in a group. When Turkish Language Association (2017) is describing group as the whole person as a team, whose opinions, interests are same and team, Shaw (1971) describes it as the combination of two or more people that will interact or be affect by one another. When this network of relationship between group members is taken up by athletes in sports environments, we face with the concepts of team cohesion. According to the Carron (1982) team cohesion is a dynamic process that reflects the team cohesion for the tendency of a group to meet, and pursue this unity for to reach its goals. Also Martens and Peterson (1971) defined the team cohesion as the direct appreciation of team work and the mutual appreciation and team closeness between players and their sense of belonging. Teams provide an ideal environment for studying group development and interactions, and understanding team dynamics plays an integral role in improving individual and team performance. For this reason, much of the research done in the field of sport cohesion has been based on examining the relationship between team cohesion and athletic performance. The sports examined in this study can be classified as both interactive and cooperative. Team sports, such as volleyball, basketball and hockey, are classified as interactive sports and players who engaged in those sports need to coordinate their efforts to perform well (Arroyo, 1997). It is necessary to determine the better performance and the adoption for situation of individuals forming in handball teams because of branch's being a collective branch and its need to move into as groups. Therefore, this study has been applied with the aim of attracting the attention of the researchers who are interested in team cohesion and handball branch and the second aim is to contribute to the literature. This study consisted of a total of 607 handball players, 317 female and 290 male, selected by random method and from 11 provinces of Turkey according to the some factors. When we examine the age distributions of the participants, 121 athletes appear to be 13 years and under, 309 athletes 14-18 years, 94 athletes 19-23 years, 54 athletes 24-28 years and 29 athletes 29 years and over. In addition, 186 of them expressed their education situation as middle school, 253 of them expressed their education situation as high school and 168 of them expressed their education situation as university. Personal information form and team cohesion scale, developed by Widmeyer et al. (1985) and adapted to Turkish by Moralı

(1994), were used as a data collecting tools. The Kolmogorov Smirnov test was used to measure whether the obtained data showed normal distribution or not and nonparametric tests were used to determine the subscale scores because they didn't show normal disturbance. For binary comparisons Mann Whitney U test, for multiple comparisons Kruskal Wallis variance and for the difference between significant groups Bonferroni Mann Whitney U test were used. As a result of the research, there were significant differences in scale subscale scores in terms of gender, age, educational status, sports experience, income and city variables of handball players.

Key Words: *Handball Player, Team Cohesion, Determine*

1. GİRİŞ

İnsanoğlu yaşamı boyunca farklı gereksinimler içerisinde bulunmuş ve bu gereksinimlerini karşılayabilmek için farklı yollar denemiştir. Tabiatın zorlu koşulları ile baş edebilmek için toplu hareket etmesi gerektiğini ve bu şekilde kazandığı güçte devamlılık sağladığını gören insanlık, gruplar, kabileler ya da en genel anlamı ile milletler halinde yaşamaya başlamıştır. Bu durumun Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde de belirttiği gibi insanoğlunun en büyük gereksinimlerinden biri olan ait olma ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla birey bir gruba ait olmak ister veya bir gruba dâhil olmaya çalışır. Türk Dil Kurumu (2017) grubu, görüşleri ve/veya çıkarları bir olan kimseler bütünü, ekip olarak; Shaw (1971) ise birbirini etkileyecek ya da birbirinden etkilenecek iki ya da daha fazla kişinin bir araya gelmesi olarak tanımlamaktadır. Ayrıca bireylerin gerçekleştirme, ortak olma ve ait olma gibi üç temel ihtiyacını karşılamak için gruplara katılım sağladığı ileri sürülmektedir. Görevle ilgili ihtiyaçlar, bir grup görevinin geliştirilmesi ve tamamlanması ile ilgiliyken üyelik gereksinimleri, diğer grup üyeleriyle ilişkilerin geliştirilmesi ve sürdürülmesiyle ilgilidir (Bass, 1962, akt. Hightower, 2000). Yani grup üyelerinin birlikte hareket etmesi sonucu birliktelik durumunun oluşmasıdır. Grup üyeleri arasındaki bu ilişki ağı sporcular tarafından ve spor ortamlarında gerçekleştirildiğinde de karşımıza takım birlikteliği kavramını çıkarmaktadır.

Carron (1982) takım birliğini, bir grubun bir araya geldiği ve hedeflerine ulaşabilmek için bu birlikteliği sürdürme eğilimini yansıttığı dinamik bir süreç olarak tanımlarken, spor takımlarında birlikteliği kavramsallaştırmak için bir model önermektedir. Bu modele göre çevresel, kişisel ve liderlik faktörleri takım faktörlerine katkıda bulunmakta, takım faktörleri grup yönlendirmesi (sosyal veya görev güçleri), grup görevinin niteliği, başarı arzusu, grup verimlilik normları, ekip yeteneği ve ekip dengesini içermektedir. Bu takım faktörleri doğrudan sosyal ve görev bütünlüğünden oluşan takım uyumuna götürmektedir. Böylece çevresel, kişisel ve liderlik faktörleri takım birlikteliğine aracılık etmektedir. Ayrıca birliktelik uyum, performans etkililiği, istikrar ve memnuniyeti içeren çeşitli gruplara ve bireysel sonuçlara da sahiptir (Cogan, 1991).

Birliktelik, oyuncular ile kişinin aidiyet duygusu arasındaki karşılıklı beğeni ve takım yakınlığı ile ekip çalışmasının doğrudan algılanışı olan ekip üyeliği değeri şeklinde de tanımlanmaktadır (Martens ve Peterson, 1971). Birliktelik, görev birlikteliği ve sosyal birliktelik olmak üzere iki bölüme ayrılmaktadır. Görev

birlikteliğinde takım üyeleri özel ve tanımlanmış amaçları başarabilmek için birlikte çalışmaktadırlar. Bu çalışma grup entegrasyonu ve gruba ilgi çekilmesi ile ilgili yapıları içermektedir. Bu durum spor ortamında takımların nasıl birlikte çalışabildiği ya da bir takımın parçası olarak kişiler takım içerisindeki rollerini nasıl algıladıkları gibi birey ait olan düşüncelerinden ölçülebilmektedir. Bu yapı öncelikle performans yoluyla gösterilmektedir. Sosyal birliktelik ise birlikteliğin ekip üyelerinin birbirlerini nasıl sevdiği ve ekibin bir parçası olarak kişisel keyfinin ne olduğu ile ilgili sosyal yönleri olarak belirtilmektedir. Toplumsal birlikteliği ölçmenin en etkili yolu ise takım arkadaşlarının spor dışı temaslarının ölçülmesidir (Cox, 2002). Brawley ve ark. (1987) ise birlikteliği bireysel ve grup olarak iki gruba ayırmaktadır. Bireysel bileşen, grup tarafından kabul edilme ve üye olarak tanımlanmaya olan istek, rol duyarlılığı ve gruptaki diğer üyelerle kişisel duyarlılığı içermektedir. Bu faktörler gruplar için cazibe merkezi olarak kabul edilmektedir. Grup bileşeni ise bir bütün olarak grubun yakınlığına, grup hedeflerine ulaşılmasına ve grup üyeleri arasında inşa edilen, sürdürülen toplumsal ilişkilere karşılık gelmektedir.

Takımlar grupların gelişimini ve etkileşimlerini incelemek için ideal bir ortam sunmakta ve takım dinamiklerini anlamak bireysel ve takım performanslarının geliştirilmesinde ayrılmaz bir rol oynamaktadır (Hightower, 2000). Cartwright (1968)'e göre birlikteliği sağlamış ekipler birbirleriyle iletişim kurmakta, kaynaklarını koordine etmekte ve performans kalitelerini arttırmaktadırlar (Lott ve Lott, 1965). Ayrıca grup kaynaklarını artırmak için birbirleriyle etkileşime girmeye isteklidirler (Davis, 1969). Son olarak, üyeler arasındaki bağlılık ve grubun ömrü, ekip üyelerinin görevlerini yerine getirmelerini ve iyi performans göstermelerini kolaylaştırmaktadır (Cartwright, 1968). Bu nedenle spor birlikteliği alanında yapılan araştırmaların büyük bir kısmı, takım birlikteliği ve atletik performans arasındaki ilişkiyi incelemek üzerine gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada incelenen sporlar hem etkileşimli hem de birlikte hareket edilen olarak sınıflandırılabilir. Voleybol, basketbol ve hokey gibi takım sporları etkileşimli spor olarak sınıflandırılmakta ve bu sporlarla uğraşanların iyi performans göstermeleri için çabalarını koordine etmeleri gerekmektedir (Arroyo, 1997). Hentbol branşı da grup halinde hareket etmeyi gerektirmesi ve kolektif bir branş olması nedeniyle daha iyi bir performans ve benimseme durumu için de bu takımı oluşturan bireylerin birlikteliklerinin belirlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu çalışma uygulanarak hem hentbol branşı ile ilgilenenlerin hem de takım birlikteliği üzerine çalışmalar yapan araştırmacıların konuya dikkatlerinin çekilmesi ve literatüre katkı sağlanması amacıyla uygulanmıştır.

2. YÖNTEM

Çalışma Grubu: Araştırmanın evrenini Türkiye genelinden nüfus, ulaşım ve hentbol branşına yönelik ilgi gibi bazı kriterler dikkate alınarak seçilmiş 11 il oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise bu illerden tesadüfi yöntemle seçilen 317 kadın, 290 erkek toplan 607 hentbolcu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları: Araştırmada veri toplama aracı olarak katılımcıların cinsiyetlerini, yaşlarını, eğitim durumlarını, spor deneyimleri, il ve gelir durumlarını

belirlemeye yönelik sorulardan oluşan “Kişisel Bilgi Formu” ile Widmeyer et al. (1985) tarafından geliştirilen, Morali (1994) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Takım Sporlarında Takım Birlikteliği Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, Bireysel Çekicilik-Görev (2, 4, 6 ve 8. madde), Bireysel Çekicilik-Sosyal (1, 3, 5, 7 ve 9. madde), Grup Bütünlüğü-Görev (12, 14, 16 ve 18. madde) ve Grup Bütünlüğü-Sosyal (11, 13, 15 ve 17. madde) olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. 18 maddenin yer aldığı ölçek 1-9 arasında değerler ile puanlanmakta, bireyin puanı hesaplanırken pozitif ve negatif ifadeler dikkate alınmaktadır.

Verilerin Analizi: Araştırma sonuçları SPSS paket program kullanılarak analiz edilmiştir. Nicel değişkenlere ilişkin veriler ortalama ve standart sapma ile sunulmuştur. Nicel değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermedikleri Tek Örneklem Kolmogorov-Smirnov testi ile sınanmış ve verilerin normal dağılım göstermedikleri görülmüştür. Bu nedenle araştırmada nonparametrik testler kullanılmıştır. Araştırmada ikili karşılaştırmalar için Mann Whitney U testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında Kruskal Wallis varyans analizi ve grupların ikili karşılaştırmalarında ise Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U testi kullanılmış, istatistiksel olarak $p<.05$ anlamlı kabul edilmiştir.

3. BULGULAR

Tablo 1: Hentbolcuların Cinsiyete Göre Takım Birlikteliği Puan Dağılımları

	Cinsiyet	N	X±SS	Ortalama Değer	Değerler Toplamı	Mann Whitney U
Bireysel Çekicilik Görev	Kadın	317	1.61±.48	333.51	105724.00	36609.000 (p=.000)**
	Erkek	290	1.44±.47	271.74	78804.00	
	Toplam	607	1.53±.48			
Bireysel Çekicilik Sosyal	Kadın	317	1.31±.30	341.89	108379.50	33953.500 (p=.000)**
	Erkek	290	1.18±.27	262.58	76148.50	
	Toplam	607	1.25±.29			
Grup Bütünlüğü Görev	Kadın	317	1.26±.32	336.61	106704.00	35629.000 (p=.000)**
	Erkek	290	1.15±.27	268.36	77824.00	
	Toplam	607	1.21±.31			
Grup Bütünlüğü Sosyal	Kadın	317	1.46±.38	329.14	104336.50	37996.500 (p=.000)**
	Erkek	290	1.34±.35	276.52	80191.50	
	Toplam	607	1.40±.37			

* $p<.05$, ** $p<.01$

Tablo 1’de araştırmaya katılan hentbolcuların takım birlikteliği cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda tüm alt boyutlarda kadınlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür ($p<.05$).

Tablo 2: Hentbolcuların Yaşa Göre Takım Birlikteliği Puan Dağılımları

	Yaş	N	X±SS	Ortalama Değer	sd	Kruskal Wallis H
Bireysel Çekicilik Görev	13 Yaş ve altı	121	1,53±,51	307,70	4	14.161
	14-18 Yaş	309	1,58±,50	325,25		(p=.007)**
	19-23 Yaş	94	1,41±,39	256,88		
	24-28 Yaş	54	1,46±,42	277,51		2-3
	29 Yaş ve üzeri	29	1,44±,46	264,17		3-4

	Toplam	607	1,53±,48			
	13 Yaş ve altı	121	1,31±,28	342,17		
	14-18 Yaş	309	1,26±,29	312,84		17.224
Bireysel Çekicilik Sosyal	19-23 Yaş	94	1,17±,28	252,53	4	(p=.002)**
	24-28 Yaş	54	1,19±,32	269,62		
	29 Yaş ve üzeri	29	1,21±,26	281,41		1-3
	Toplam	607	1,25±,29			
	13 Yaş ve altı	121	1,20±,31	306,61		
	14-18 Yaş	309	1,23±,31	317,71		
Grup Bütünlüğü Görev	19-23 Yaş	94	1,16±,30	277,21	4	8.960
	24-28 Yaş	54	1,22±,29	304,81		(p=0.062)
	29 Yaş ve üzeri	29	1,08±,29	232,41		
	Toplam	607	1,21±,31			
	13 Yaş ve altı	121	1,45±,38	328,37		
	14-18 Yaş	309	1,43±,37	315,05		12.588
Grup Bütünlüğü Sosyal	19-23 Yaş	94	1,35±,37	277,92	4	(p=.013)*
	24-28 Yaş	54	1,34±,33	270,33		
	29 Yaş ve üzeri	29	1,24±,38	231,81		1-5
	Toplam	607	1,40±,37			

*p<.05, **p<.01

Tablo 2’de araştırmaya katılan hentbolcuların takım birlikteliği alt boyut puanları yaş değişkeni açısından incelendiğinde; Bireysel Çekicilik Görev alt boyutunda 14-18 Yaş ile 19-23 Yaş ve 19-23 Yaş ile 24-28 Yaş, Bireysel Çekicilik Sosyal alt boyutunda 13 Yaş ve altı ile 19-23 Yaş, Grup Bütünlüğü Sosyal alt boyutunda ise 13 Yaş ve altı ile 29 Yaş ve üzeri gruplarında anlamlı farklılık görülmektedir (p<.05, p<.01).

Tablo 3: Hentbolcuların Eğitim Durumuna Göre Takım Birlikteliği Puan Dağılımları

	Eğitim	N	X±SS	Ortalama Değer	sd	Kruskal Wallis H
Bireysel Çekicilik Görev	Ortaokul	186	1.60±.52	334.43		13.357
	Lise	253	1.53±.50	306.49	2	(p=.001)**
	Üniversite	168	1.44±.40	266.57		1-3
	Toplam	607	1.53±.48			
Bireysel Çekicilik Sosyal	Ortaokul	186	1.28±.31	323.29		7.426
	Lise	253	1.26±.27	309.68	2	(p=.024)*
	Üniversite	168	1.20±.29	274.09		1-3
	Toplam	607	1.25±.29			
Grup Bütünlüğü Görev	Ortaokul	186	1.24±.29	322.28		4.256
	Lise	253	1.20±.32	303.96	2	(p=0.119)
	Üniversite	168	1.18±.31	283.82		
	Toplam	607	1.21±.31			
Grup Bütünlüğü Sosyal	Ortaokul	186	1.44±.36	325.06		7.476
	Lise	253	1.42±.38	307.88	2	(p=.024)*
	Üniversite	168	1.34±.35	274.84		1-3
	Toplam	607	1.40±.37			

*p<.05, **p<.01

Tablo 3’te araştırmaya katılan hentbolcuların takım birlikteliği alt boyut puanları eğitim durumları değişkeni açısından incelendiğinde Bireysel Çekicilik Görev alt boyutunda Ortaokul ile Üniversite grubunda, Bireysel Çekicilik Sosyal alt boyutunda Ortaokul ile Üniversite grubunda yine Grup Bütünlüğü Sosyal alt boyutunda ise Ortaokul ile Üniversite grubunda anlamlı farklılıklar görülmektedir (p<.05, p<.01).

Tablo 4: Hentbolcuların Spor Deneyimine Göre Takım Birlikteliği Puan Dağılımları

	Spor Deneyim	N	X±SS	Ortalama Değer	sd	Kruskal Wallis H
Bireysel Çekicilik Görev	3 Yıl ve altı	235	1.55±.51	317.24	3	4.855 (p=.183)
	4-7 Yıl	219	1.54±.48	307.37		
	8-10 Yıl	124	1.47±.44	282.36		
	11 yıl ve üzeri	29	1.43±.45	263.76		
	Toplam	607	1.53±.48			
Bireysel Çekicilik Sosyal	3 Yıl ve altı	235	1.28±.31	324.21	3	6.208 (p=.102)
	4-7 Yıl	219	1.24±.27	298.68		
	8-10 Yıl	124	1.21±.31	283.09		
	11 yıl ve üzeri	29	1.20±.26	269.81		
	Toplam	607	1.25±.29			
Grup Bütünlüğü Görev	3 Yıl ve altı	235	1.21±.31	307.69	3	5.796 (p=.122)
	4-7 Yıl	219	1.19±.31	296.89		
	8-10 Yıl	124	1.25±.29	324.17		
	11 yıl ve üzeri	29	1.10±.30	241.53		
	Toplam	607	1.21±.31			
Grup Bütünlüğü Sosyal	3 Yıl ve altı	235	1.41±.35	307.50	3	7.900 (p=.048)*
	4-7 Yıl	219	1.43±.38	319.80		
	8-10 Yıl	124	1.38±.37	285.96		
	11 yıl ve üzeri	29	1.24±.37	233.48		
	Toplam	607	1.40±.37			

*p<.05, **p<.01

Tablo 4'te hentbolcuların takım birlikteliği alt boyut puanları spor deneyim açısından incelendiğinde Grup Bütünlüğü Sosyal alt boyutunda 4-7 yıl ile 11 yıl ve üzeri grubu arasında anlamlı farklılık görülmektedir (p<.05, p<.01).

Tablo 5: Hentbolcuların Gelir Durumuna Göre Takım Birlikteliği Puanlarının Dağılımı

	Gelir	N	X±SS	Ortalama Değer	sd	Kruskal Wallis H
Bireysel Çekicilik Görev	750 TL ve altı	177	1.53±.48	304.56	3	4.594 (p=.204)
	751-1500 TL	252	1.55±.48	313.90		
	1501-2500 TL	114	1.52±.48	305.13		
	2501 TL ve üzeri	64	1.41±.49	261.46		
	Toplam	607	1.53±.48			
Bireysel Çekicilik Sosyal	750 TL ve altı	177	1.23±.29	296.28	3	15.751 (p=.001)**
	751-1500 TL	252	1.28±.28	324.16		
	1501-2500 TL	114	1.26±.31	313.51		
	2501 TL ve üzeri	64	1.12±.27	229.03		
	Toplam	607	1.25±.29			
Grup Bütünlüğü Görev	750 TL ve altı	177	1.21±.31	307.94	3	1.015 (p=.798)
	751-1500 TL	252	1.22±.31	309.05		
	1501-2500 TL	114	1.19±.30	293.53		
	2501 TL ve üzeri	64	1.17±.32	291.85		
	Toplam	607	1.21±.31			
Grup Bütünlüğü Sosyal	750 TL ve altı	177	1.42±.34	314.45	3	5.465 (p=.141)
	751-1500 TL	252	1.42±.38	308.40		
	1501-2500 TL	114	1.41±.37	304.61		
	2501 TL ve üzeri	64	1.28±.39	256.69		
	Toplam	607	1.40±.37			

*p<.05, **p<.01

Tablo 5'te hentbolcuların takım birlikteliği alt boyut puanları gelir değişkeni açısından incelendiğinde; Bireysel Çekicilik Sosyal alt boyutunda 751-1500 TL ile 2501 TL ve üzeri grubunda, 1501-2500 TL ile 2501 TL ve üzeri grubunda, 1501-2500 TL ile 2501 TL ve üzeri grubunda anlamlı farklılıklar görülmektedir (p<.05, p<.01)

Tablo 6: Hentbolcuların İllere Göre Takım Birlikteliği Puanlarının Dağılımı

	İl	N	X±SS	Ortalama Değer	sd	Kruskal Wallis H
Bireysel Çekicilik Görev	Ankara	130	1.36±.37	237.99	12	58.063 (p=.000)**
	Kastamonu	122	1.52±.52	301.23		
	Elazığ	86	1.52±.50	302.22		
	İstanbul	37	1.60±.45	329.38		
	Mardin	57	1.45±.57	281.42		
	Rize	27	1.67±.47	358.09		
	Antalya	23	1.70±.36	368.04		
	Sivas	13	1.92±.31	451.23		
	Adıyaman	21	1.75±.51	391.10		
	Batman	21	1.58±.48	326.74		
	Van	22	1.30±.53	226.75		
	Gaziantep	28	1.84±.37	419.79		
	Malatya	20	1.62±.33	340.18		
	Toplam	607	1.53±.48			
Bireysel Çekicilik Sosyal	Ankara	130	1.17±.28	258.03	12	44.554 (p=.000)**
	Kastamonu	122	1.31±.29	335.68		
	Elazığ	86	1.20±.29	280.19		
	İstanbul	37	1.19±.28	276.70		
	Mardin	57	1.25±.31	296.27		
	Rize	27	1.41±.28	398.09		
	Antalya	23	1.29±.25	324.15		
	Sivas	13	1.47±.15	451.42		
	Adıyaman	21	1.36±.27	373.88		
	Batman	21	1.35±.28	367.55		
	Van	22	1.09±.32	216.09		
	Gaziantep	28	1.24±.24	302.09		
	Malatya	20	1.24±.26	297.73		
	Toplam	607	1.25±.29			
Grup Bütünlüğü Görev	Ankara	130	1.13±.29	260.23	12	44.510 (p=.000)**
	Kastamonu	122	1.19±.33	292.03		
	Elazığ	86	1.21±.28	309.86		
	İstanbul	37	1.32±.28	367.73		
	Mardin	57	1.23±.31	315.67		
	Rize	27	1.26±.32	331.50		
	Antalya	23	1.30±.34	359.78		
	Sivas	13	1.55±.18	496.69		
	Adıyaman	21	1.27±.39	339.60		
	Batman	21	1.25±.29	340.21		
	Van	22	1.16±.18	279.61		
	Gaziantep	28	1.04±.23	207.25		
	Malatya	20	1.26±.31	345.53		
	Toplam	607	1.21±.31			
Grup Bütünlüğü Sosyal	Ankara	130	1.33±.33	266.66	12	36.332 (p=.000)**
	Kastamonu	122	1.38±.38	290.11		
	Elazığ	86	1.51±.36	349.27		
	İstanbul	37	1.34±.44	292.23		
	Mardin	57	1.36±.35	278.89		
	Rize	27	1.46±.45	340.35		
	Antalya	23	1.42±.37	318.30		
	Sivas	13	1.75±.43	435.04		
	Adıyaman	21	1.50±.38	361.86		
	Batman	21	1.34±.35	282.00		
	Van	22	1.23±.31	225.82		
	Gaziantep	28	1.43±.28	319.95		
	Malatya	20	1.60±.24	405.45		
	Toplam	607	1.40±.37	237.99		

*p<.05, **p<.01

Tablo 6'da hentbolcuların takım birlikteliği alt boyut puanları il değişkenine göre incelendiğinde bütün alt boyutlarda anlamlı farklılık görülmektedir ($p<.05$, $p<.01$).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmaya katılan hentbolcuların takım birlikteliği puanları cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde; ölçek alt boyutlarının tamamında erkek ve kadınlar arasında kadınlar lehine anlamlı farklılıklar görülmektedir (Tablo 1, $p<.05$, $p<.01$). Soyer ve ark. (2010) sporcularda başarı motivasyonu ve takım birlikteliğini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada katılımcılar arasında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit etmiş ve bu farklılığın bayanlar lehine gerçekleştiğini belirtmişler. Yani çalışma sonucunda bayanların erkeklerden daha yüksek takım birlikteliğine sahip olduğunu varsaymaktadırlar. Bu sonuçlar çalışmamız ile benzerlik gösterirken bayanların kişilik özellikleri ve duygusal durumlarının takım birlikteliğine yansıdığı ve farkın da bundan kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan hentbolcuların takım birlikteliği puanları yaş değişkeni açısından incelendiğinde; Bireysel Çekicilik Görev alt boyutunda 14-18 yaş ile 24-28 yaş grubu arasında 14-18 yaş grubu lehine, 19-23 yaş ile 24-28 yaş grubu arasında 24-28 yaş grubu lehine anlamlı farklılık bulunmaktadır. Ayrıca Bireysel Çekicilik Sosyal alt boyutunda 13 yaş ve altı grubu ile 19-23 yaş grubu arasında 13 yaş ve altı grubu lehine, Grup Bütünlüğü Sosyal alt boyutunda ise 13 yaş ve altı grubu ile 29 yaş ve üzeri grubu arasında 13 yaş ve altı grubu lehine anlamlı farklılıklar görülmektedir (Tablo 2, $p<.05$, $p<.01$). Soyer ve ark. (2010) yaptıkları çalışmada araştırmaya katılanların yaşları ile takım birlikteliği arasında .01 düzeyinde negatif yönlü anlamlı ilişki bulmuşlardır. Araştırmamızda gruplar arasındaki farklılıkların küçük yaş grupları arasında görülmesi küçük yaşlarda takım birlikteliğinin yaş grupları da dikkate alınarak daha yüksek olduğu, yaş ilerledikçe farklılaşma ile bu durumun değiştiği ihtimalini doğurmaktadır.

Araştırmaya katılan hentbolcuların takım birlikteliği puanları eğitim durumu değişkeni açısından incelendiğinde; Bireysel Çekicilik Görev alt boyutunda Ortaokul ile Üniversite grubu arasında ortaokul lehine, Bireysel Çekicilik Sosyal alt boyutunda Ortaokul ile Üniversite grubu arasında ortaokul lehine, yine Grup Bütünlüğü Sosyal alt boyutunda ise Ortaokul ile Üniversite grubu arasında ortaokul lehine anlamlı farklılıklar görülmektedir (Tablo 3, $p<.05$, $p<.01$). Küçük yaş gruplarındaki bireylerin genel olarak sosyal amaçlı bir araya gelmeleri, galibiyet odaklı uzun süreli planlamalarda yer almamaları nedeniyle takım birlikteliklerinin yüksek olması beklenmektedir.

Çalışmada yer alan hentbolcuların takım birlikteliği puanları spor deneyimi açısından incelendiğinde; Grup Bütünlüğü Sosyal alt boyutunda 4-7 yıl ile 11 yıl ve üzeri grubu arasında 4-7 yıl grubu lehine anlamlı farklılık görülmektedir (Tablo 4, $p<.05$, $p<.01$). Dorak ve Vurgun (2006) araştırmalarında spor deneyimi değişkeni açısından anlamlı farklılık bulmuşlardır ve bu farklılığın beş yıl ve altı oynayanların takım birlikteliği puan ortalamalarının on bir yıl ve üstü oynayanlara göre daha yüksek olduğunu sonucuna varmışlardır. Elde edilen sonuç çalışmamız ile benzerlik

göstermektedir. Oluşan durumun küçük yaştaki bireylerin toplu hareket etme ve birbirini takip etme özellikleri ile grup birlikteliğini daha çok sosyal açıdan değerlendirdikleri yaş ilerledikçe bağımsız hareket etme ile bu durumun değiştiği varsayılmaktadır.

Araştırmaya katılan hentbolcuların takım birlikteliği puanları gelir değişkeni açısından incelendiğinde; Bireysel Çekicilik Sosyal alt boyutunda 751-1500 TL ile 2501 TL ve üzeri grubu arasında 751-1500 TL lehine, 1501-2500 TL ile 2501 TL ve üzeri grubu arasında 1501-2500 TL grubu lehine, 1501-2500 TL ile 2501 TL ve üzeri grubu arasında 1501-2500 TL gurubu lehine anlamlı farklılıklar görülmektedir (Tablo 5, $p<.05$, $p<.01$). Gelir durumunda yükselme ile birlikte profesyonelleşmenin takım birlikteliğine yansımış olabileceği, daha az gelir grubunda olanların sosyal amaçlı takım içerisinde yer alırken diğer grubun ise gelir amaçlı takım içerisinde bulunduğu düşüncesini doğurmaktadır.

Araştırmaya katılan hentbolcuların takım birlikteliği puanları il değişkeni açısından incelendiğinde bütün alt boyutlarda ve tabloda yer alan iller arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir (Tablo 6, $p<.05$, $p<.01$). İllerin sosyo-ekonomik düzeylerinin takım birlikteliği üzerinde etkilerinin olabileceği ve bu nedenle araştırmada il değişkeni açısından takım birlikteliğinin anlamlı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Özellikle Ankara ili ile diğer iller arasında bu ilin aleyhinde farklılıklar görülmesinin Ankara ilinin üst düzey hentbolcu yoğunluğu ve profesyonelleşmenin takım birlikteliğine yansımından kaynaklanmış olabileceği ihtimali mevcuttur.

Martens ve Peterson (1971) basketbolcuların takım birlikteliği, takım katılım memnuniyeti ve performansa yönelik yaptıkları çalışmada a) birlikteliği sağlamış takımlar az sağlayan takımlardan daha başarılı, b) başarılı takımlar başarılı olmayan takımlardan daha mutlu c) mutlu takımlar az mutlu takımlardan daha fazla birlikte olduğu şeklinde bir döngüsel model geliştirmişlerdir. Yine Williams ve Hacker (1982) takım birlikteliğine yönelik yaptıkları çalışmada yüksek başarı ve yüksek birlikteliğin büyük mükemmelliklere yol açtığını, birlikteliği sağlamış bir takımda mücadele etmenin sağlamayan bir takımda mücadele etmekten daha memnuniyet verici olduğunu belirtmektedirler. Dorak ve Vurgun (2006) branşlar açısından takım birlikteliğinin farklılık gösterdiğini voleybolcuların hentbolculardan, futbolcuların ise hentbol ve basketbolculardan daha yüksek takım birlikteliği puanları sergilediklerini tespit etmişlerdir. Ayrıca yine Moralı (1994) araştırmasında futbolcuların hentbolculara oranla daha yüksek takım birlikteliği olduğunu belirtmektedir. Sonuç olarak hentbol sporu ile uğraşan bayanların takım birlikteliğinin daha yüksek olduğu, küçük yaş grupları ve daha az spor deneyimine sahip gruplarda, özellikle ortaokul ve düşük gelir düzeyinde anlamlı farklılıkların görüldüğü tespit edilmiştir. Takım birlikteliği ölçeğinin farklı gruplarla ve farklı boyutların ölçülmesinde kullanılması literatüre katkı sağlaması açısından yararlı olacaktır.

5. KAYNAKÇA

- Arroyo DG. (1997). *Cohesion, Performance, and Satisfaction in the Co-Acting Sport of Collegiate Wrestling*, Doctoral dissertation, ProQuest Information & Learning.
- Brawley LR, Carron AV, Widmeyer WN. (1987). *Assessing the Cohesion of Teams: Validity of the Group Environment Questionnaire*, Journal of Sport Psychology, 9: 275-294.
- Cogan KD. (1991). *An Evaluation of An Anxiety Control and Team Cohesion Intervention for a Collegiate Gymnastics Team*, Doctoral dissertation, The Ohio State University.
- Cox RH. (2002). *Sport Psychology: Concepts and Applications*, 5th ed, McGraw Hill, Boston.
- Dorak F, Vurgun N. (2006). *Takım Sporları Açısından Empati ve Takım Birlikteliği İlişkisi*, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4(2): 73-77.
- Hightower JV. (2000). *Coaching Leadership Behaviors and Team Cohesion in Women's Intercollegiate Athletic Teams*, Doctoral dissertation, University of Houston.
- Shaw M (1971). *Group Dynamics: The Psychology of Small Group Behavior*, McGraw-Hill, New York.
- Moralı S. (1994). *Takım Sporlarında, Takım Birlikteliğinin ve Dayanışmasının Ölçülmesi*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Martens R, Peterson JA. (1971). *Group Cohesiveness as a Determinant of Success and Member Satisfaction in Team Performance*, International Review of Sport Sociology, 6: 44-61.
- Soyer F, Can Y, Güven H, Hergüner G, Bayansalduz M, Tetik B. (2010). *Sporculardaki Başarı Motivasyonu ile Takım Birlikteliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(1): 226-239.
- Türk Dil Kurumu-TDK-. (2017). *Grup*, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58e26d72e8d658.33338791 (adresinden online erişim).
- Williams JM, Hacker CM. (1982). *Causal Relationships among Cohesion, Satisfaction, and Performance in Women's Intercollegiate Field Hockey Teams*, Journal of Sport Psychology, 4: 324-337.

Makale Geliş (Submitted) : 11.10.2016
Makale Kabul (Accepted) : 02.03.2017
Yazışma Adresi (Corresponding Address): ilyas.gorgut@dpu.edu.tr